

NAZIV PREDMETA		TOKSIČNOST ŠKOLJKAŠA				
Kod	PMB535	Godina studija	2			
Nositelj/i predmeta	Dr.sc. Stjepan Orhanović izv. prof.	Bodovna vrijednost (ECTS)	2			
Suradnici		Način izvođenja nastave (broj sati u semestru)	P	S	V	T
			15			
Status predmeta	Izborni	Postotak primjene e-učenja	10%			
OPIS PREDMETA						
Ciljevi predmeta	<p>Upoznavanje s problematikom toksičnosti školjkaša u prirodnom okolišu i kontroliranom uzgoju te upoznavanje sa simptomima trovanja nakon konzumacije toksičnih školjkaša.</p> <p>Upoznavanje s razmjerima rizika pojavljivanja i akumulacije biotoksina i drugih zagađivala u školjkašima.</p>					
Uvjeti za upis predmeta i ulazne kompetencije potrebne za predmet	Odslušani kolegiji: Opća kemija, Biologija stanice, Opća zoologija					
Očekivani ishodi učenja na razini predmeta (4-10 ishoda učenja)	<ul style="list-style-type: none"> - Razumjeti uzroke toksičnosti školjkaša i prijenos opasnih tvari kroz hranidbeni lanac, - razumjeti ulogu fitoplanktona u morskom ekosustavu, - objasniti važnost školjkarstva u gospodarstvu, - definirati otrov, objasniti toksikološke i farmakološke učinke otrova te interakcije otrova s kemijskim i morfološkim strukturama organizma, - objasniti procese interakcija otrova s tvarima koje se unose u organizam, - prepoznati simptome trovanja morskim biotoksinima, - obaviti izračun procjene rizika za morske toksine, - povezati informacije vezane za maksimalno dopuštene količine morskih biotoksina u hrani, - objasniti globalnu prostornu raspodjelu toksičnosti i definirati područja podložna pojedinim tipovima toksičnosti, - razumjeti princip sljedivosti (pri službenim kontrolama) od uzorkovanja do rezultata analiza. 					
Sadržaj predmeta detaljno razrađen	Predavanje 1. Uzroci toksičnosti školjkaša					

prema satnici
nastave

Uzroci toksičnosti školjkaša, prijenos opasnih tvari kroz hranidbeni lanac, obilježja i uloga fitoplanktona, podjela fitoplanktona, prostorna i sezonska raspodjela fitoplanktona, opasne fitoplanktonske cvatnje.

Predavanje 2. Vrste toksičnosti školjkaša

Tipovi toksičnosti školjkaša, PSP tip toksičnosti, NSP tip toksičnosti, DSP tip toksičnosti, ASP tip toksičnosti, Ciguatera tip toksičnosti (ribe), cijanobakterijski tip toksičnosti.

Predavanje 3. Komercijalna važnost školjkaša

Školjkarstvo u Hrvatskoj, plan praćenja kakvoće mora i školjkaša u RH, pravilnik o veterinarsko-zdravstvenim uvjetima za izlov, uzgoj, pročišćavanje i stavljanje u promet živih školjkaša.

Predavanje 4. Prostorna i vremenska raspodjela toksičnosti.

Globalna prostorna raspodjela toksičnosti. Područja podložna pojedinim tipovima toksičnosti. Sezonalitet javljanja toksičnost.

Predavanje 5. Osnove toksikologije

Osnovne toksikološke komponente, elementarni toksini i u smjesama, izvori trovanja, povratni i nepovratni učinci u organizmu, interakcije otrova.

Predavanje 6. DSP toksini

Podjela prirodnih toksina u moru prema načinu djelovanja na čovjeka, utjecaj toksina na školjkaše, kemijska struktura, svojstva i mehanizam djelovanja DSP toksina, derivate DSP toksina, toksikologija azaspiracida (AZA) i jesotoksina (YTX). Simptomi trovanja DSP toksinima. Biološke i instrumentalne kemijske metode određivanja u uzorcima fitoplanktona i mekom tkivu školjkaša. Osnovni principi rada tehnike masene spektrometrije vezane na tekućinski kromatograf. Slučajevi DSP toksina u svijetu i u Hrvatskoj. Izračun procjene rizika za DSP toksine. Europski i hrvatski zakonski dokumenti vezani za DSP toksine u školjkašima.

Predavanje 7. ASP toksini

Kemijska struktura, svojstva i mehanizmi djelovanja ASP toksina, derivati ASP toksina. Simptomi trovanja ASP toksinima. Instrumentalne kemijske metode određivanja u uzorcima fitoplanktona i mekom tkivu školjkaša. Čimbenici procjene rizika za ASP toksine. Slučajevi ASP toksina u svijetu i u Hrvatskoj.

	<p>Izračun procjene rizika za ASP toksine. Europski i hrvatski zakonski dokumenti vezani za ASP toksine u školjkašima.</p> <p>Predavanje 8. PSP toksini</p> <p>Kemijska struktura, svojstva i mehanizmi djelovanja PSP toksina, podjela PSP toksina prema kemijskoj strukturi i relativnu toksičnost. Blagi, umjereno teški i teški simptomi trovanja PSP toksinima. Biološke i instrumentalne kemijske metode određivanja u uzorcima fitoplanktona i mekom tkivu školjkaša. Čimbenici procjene rizika za PSP toksine. Slučajevi PSP toksina u svijetu i u Hrvatskoj. Izračun procjene rizika za PSP toksine. Europsko i hrvatsko zakonodavstvo vezano za PSP toksine u školjkašima.</p> <p>Predavanje 9. NSP toksini i tetrodotoksini</p> <p>Toksično djelovanje, razina toksičnosti i raspodjela tetrodoksina. Evidentirani slučajevi trovanja tetradotoksinom u svijetu. Kemijska struktura, svojstva i mehanizam djelovanja NSP toksina. Simptomi trovanja NSP toksinima. Raspodjela NSP toksina. Nedostatci i prednosti bioloških metoda određivanja toksina.</p> <p>Predavanje 10. Monitoring uzgajališta i područja izlovljavanja školjkaša, europsko i hrvatsko zakonodavstvo</p> <p>Plan praćenja kakvoće mora i školjkaša, princip sljedivosti (pri službenim kontrolama) od uzorkovanja do rezultata analiza.</p>					
<p>Vrste izvođenja nastave:</p>	☒ predavanja ☐ seminari i radionice ☐ vježbe ☐ <i>on line</i> u cijelosti ☐ mješovito e-učenje ☐ terenska nastava		☐ samostalni zadaci ☐ multimedija ☐ laboratorij ☐ mentorski rad ☐ (ostalo upisati)			
<p>Obveze studenata</p>	<p>Pohađanje predavanja u iznosu od najmanje 70% predviđene satnice.</p>					
<p>Praćenje rada studenata (<i>upisati udio u ECTS bodovima za svaku aktivnost tako da ukupni broj ECTS bodova odgovara</i>)</p>	<p>Pohađanje nastave</p>	<p>1</p>	<p>Istraživanje</p>		<p>Praktični rad</p>	
	<p>Eksperimentalni rad</p>		<p>Referat</p>		<p>(Ostalo upisati)</p>	
	<p>Esej</p>		<p>Seminarski rad</p>		<p>(Ostalo upisati)</p>	

<i>bodovnoj vrijednosti predmeta):</i>	Kolokviji		Usmeni ispit		(Ostalo upisati)												
	Pismeni ispit	1	Projekt		(Ostalo upisati)												
Ocjenjivanje i vrjednovanje rada studenata tijekom nastave i na završnom ispitu	Studenti se ocjenjuju temeljem pismenog ispita (ili 2 parcijalna pismena kolokvija) Kriteriji ocjenjivanja na kolokviju ili ispitu (bodovna skala):																
	<table border="1"> <thead> <tr> <th>% riješenosti testa</th> <th>Ocjena</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td><60</td> <td>nedovoljan (1)</td> </tr> <tr> <td>60 -70</td> <td>dovoljan (2)</td> </tr> <tr> <td>71-80</td> <td>dobar (3)</td> </tr> <tr> <td>81-90</td> <td>vrlo dobar (4)</td> </tr> <tr> <td>91-100</td> <td>odličan (5)</td> </tr> </tbody> </table>		% riješenosti testa	Ocjena	<60	nedovoljan (1)	60 -70	dovoljan (2)	71-80	dobar (3)	81-90	vrlo dobar (4)	91-100	odličan (5)			
% riješenosti testa	Ocjena																
<60	nedovoljan (1)																
60 -70	dovoljan (2)																
71-80	dobar (3)																
81-90	vrlo dobar (4)																
91-100	odličan (5)																
Obvezna literatura (dostupna u knjižnici i putem ostalih medija)	Naslov			Broj primjeraka u knjižnici	Dostupnost putem ostalih medija												
	Luis M. Botana (2000) Seafood and Freshwater Toxins, Pharmacology, Physiology and Detection, Marcel Dekker, Inc. New York.				chemistry-chemists.com /.../Toxicology/seafood-and-freshwater-toxins-2000.pdf												
	Priručnik-Hrvatska agencija za hranu (2015). Prirodni toksikanti - toksikanti biljnog podrijetla. Hrvatska agencija za hranu, https://www.hah.hr/doc/prirucnik.doc .				https://www.hah.hr/doc/prirucnik.doc .												
	Skoog D.A., West D.M i Holler F.J. (1999) Osnove Analitičke kemije, Školska knjiga, Zagreb, prvo izdanje			3													
Ujević, I., Ž. Ninčević-Gladan, R. Roje, S. Skejić, J. Arapov, I. Marasović (2010) Domoic acid – a new toxin in the Croatian Adriatic shellfish toxin profile Molecules, 15: 6835-6849				http://www.mdpi.com/1420-3049/15/10/6835													

	Roje-Busatto, R. & Ujević I. (2014) PSP Toxins Profile in Ascidian <i>Microcosmus vulgaris</i> (Heller, 1877) after Human Poisoning in Croatia (Adriatic Sea). <i>Toxicon</i> . 79: 28-36		http://bib.irb.hr/datoteka/670657.1-s2.0-S0041010114000051-main.pdf
	Ujević, I., Roje, R., Ninčević-Gladan, Ž., Marasović, I. First report of Paralytic Shellfish Poisoning (PSP) in mussels (<i>Mytilus galloprovincialis</i>) from eastern Adriatic Sea (Croatia). <i>Food Control</i> . 25 (2012)19		http://bib.irb.hr/datoteka/533541.JFCO2455_FoodControl.pdf
	Narodne novine, broj 117/04. Pravilnik o veterinarsko-zdravstvenim uvjetima za izlov, uzgoj, pročišćavanje i stavljanje u promet živih školjkaša.		www.propisi.hr/print.php?id=3853
Dopunska literatura	<p>-Hallegraef, G.M. (1993) A review of harmful algal blooms and their apparent global increase. <i>Phycologia</i>, 32: 79-99</p> <p>-Falconer, J.R. 1993. <i>Algal Toxins in Seafood and Drinking Water</i>. University press, Cambridge, pp. 224</p>		
Načini praćenja kvalitete koji osiguravaju stjecanje utvrđenih ishoda učenja	<p>- Aktivno sudjelovanje na nastavi.</p> <p>- Studentska anketa evaluacije rada nastavnika i predmeta.</p> <p>- Povratna informacija od strane studenata kod konzultacija.</p>		
Ostalo (prema mišljenju predlagatelja)	Konzultacije se odvijaju prema dogovoru sa studentima uz prethodnu najavu usmeno ili na e-mail: stipe@pmfst.hr		